

Beroepsprofiel

Therapeutisch begeleider in antroposofische zorg

Uitgebracht onder auspiciën van:

Beroepsvereniging Azarias

therapeutisch begeleiders in antroposofische zorg

Op 21 mei 2005 ter goedkeuring voorgelegd
aan de algemene ledenvergadering en op
17 september 2005 feestelijk gepresenteerd.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, of op enige andere wijze, zonder voorafgaande toestemming van Azarias.

Inhoudsopgave	1
Beroepsprofiel	
Inleiding	2
Legitimering	2
Toelichting op de hoofdstukken	2
Hoofdstuk 1 Het ontstaan van het beroep en haar inbedding	3
Mensvisie, antroposofie	3
Het ontstaan van antroposofische zorg, hulpverlening en behandeling	3
Het Heilpedagogisch Verbond	4
Beroepsvereniging Azarias	4
• Voorwaarden voor lidmaatschap van beroepsvereniging Azarias	4
• Opname in het beroepsregister	5
Hoofdstuk 2 Het beroep therapeutisch begeleider	5
Definitie van het beroep therapeutisch begeleider	5
De essentie van antroposofische zorg, begeleiding en behandeling	5
• De kunst van de ontmoeting	6
• De kracht van de gemeenschap	6
• Tussen ideaal en dagelijkse realiteit	6
De grondhouding van de therapeutische begeleider	6
Antroposofische zorgmethodiek	7
Uitoefening van het beroep	7
• Plaats binnen de gezondheidszorg	7
Mogelijkheden en begrenzingen in de zorg	7
Doelgroepen en indicatiestelling	8
Hoofdstuk 3 Overzicht kerntaken therapeutische begeleider	8
• Cliëntgebonden taken	8
• Organisatiegebonden taken	10
• Professiegebonden taken	10
Hoofdstuk 4 Competenties	11
Wat zijn competenties?	11
Vakbekwaamheid	11
Competentiegebieden met competenties:	11
A Vraag verhelderen en aansluiten bij behoefte cliënt	11
B Communiceren / contact	11
C Gestructureerd en methodisch en kostenbewust	11
D Omgaan met grenzen	12
E Ondersteunen van de cliënt	12
F Ontwikkelingsgericht ondersteunen	12
G Regie en coördinatie	13
H Werken in een professionele organisatie	13
I Verzorgen van de eigen professionaliteit	13
Hoofdstuk 5 Opleiding en ontwikkeling	14
Informatie over bestaande opleidingen	14
Opleidingsplaatsen	14
Bij- en nascholing	14
Interessante websites	15
Toekomstige ontwikkelingen in de zorg	15
Verklarende woordenlijst	15
Bronvermelding	15
Bijlage Beroepscode	16

Beroepsprofiel

Inleiding

Het beroepsprofiel is een document waarin de kern van het beroep omschreven staat. Het dient als kwaliteitsinstrument:

- voor positionering en uitoefening van het beroep therapeutisch begeleider;
- om de kwaliteit van de opleiding vast te stellen en te bewaken;
- als basis voor herkenbaarheid, profilering van het beroep naar buiten toe.

Beroepsvereniging Azarias wil hiermee naar buiten toe inzichtelijk maken vanuit welke visie de beroepsbeoefenaar handelt en omschrijft kwaliteiten, waarop een beroepsbeoefenaar kan worden aangesproken. Dit beroepsprofiel is een algemeen profiel voor de gehele beroepsgroep van therapeutisch begeleiders. Per zorginstelling zijn verschillen in benamingen en functiebeschrijvingen, zoals groepsleider, sociaal pedagogisch medewerker, coach, cliëntbegeleider en werkplaatsleider.

Legitimering

Dit document is in een aantal jaren gegroeid en wordt iedere 5 jaar herzien, al naar gelang het beroep zich verder ontwikkelt. Het bestuur van Beroepsvereniging Azarias is bij de opzet en uitwerking geholpen door de werkgroep beroepsprofiel, het format van het kwaliteitsproject van de Federatie Antroposofische Gezondheidszorg en het landelijke competentieprofiel. Hartelijk dank daarvoor. Dit stuk staat in relatie met de statuten, het huishoudelijk reglement en andere documenten van beroepsvereniging Azarias. Zij is ter goedkeuring voorgelegd aan de algemene ledenvergadering van 21 mei 2005. Aanpassingen en wijzigingen zullen opnieuw via de ledenvergadering vastgesteld worden.

Toelichting op de hoofdstukken

In hoofdstuk 1 wordt ingegaan op het ontstaan van antroposofische zorg en behandeling, met zijn specifieke mensvisie en de maatschappelijke context. Het Heilpedagogisch Verbond en beroepsvereniging Azarias worden toegelicht.

In hoofdstuk 2 wordt het beroep uitgewerkt middels een definitie en beschrijving van de essentie van de antroposofische zorg, de doelgroepen, indicatiestelling, mogelijkheden en begrenzingen. De grondhouding van de begeleider wordt beschreven en de stappen van de antroposofische zorgmethodiek, de uitoefening van het beroep en haar plaats binnen de gezondheidszorg.

In hoofdstuk 3 worden de kerntaken van de therapeutisch begeleider beschreven en in cliënt-, organisatie-, en professiegebonden competenties samengevat.

In hoofdstuk 4 wordt de vakbekwaamheid in 9 competentiegebieden ingedeeld en met verschillende competenties omschreven.

In hoofdstuk 5 komt opleiding en ontwikkeling aan bod met informatie over bestaande opleidingen en de opleidingsplaatsen in Nederland die opleiden tot therapeutisch begeleider. Bij het aanbod van bij- en nascholing zijn verwijzingen naar interessante websites opgenomen. Een verklarende woordenlijst en bronvermelding besluiten dit hoofdstuk.

In de bijlage wordt de beroepscode toegelicht en beschreven.

Hoofdstuk 1 Het ontstaan van het beroep en haar inbedding

Mensvisie, antroposofie

Rudolf Steiner, de grondlegger van de antroposofie is geboren in 1861 in Kraljevic (tegenwoordig Slovenië). Al op jonge leeftijd beleefde hij achter de gewone wereld een andere. Het werd zijn levenswerk een brug te slaan tussen de zintuiglijke en de niet-zintuiglijke wereld. Daarbij onderzocht hij de niet-zintuiglijke wereld en beschreef geesteswetenschappelijk hoe ieder mens vaardigheden kan ontwikkelen om daartoe bewust toegang te vinden. Het begrip antroposofie is samengesteld uit twee Griekse woorden, 'antropos' en 'sofia', mens en wijsheid. Het antroposofische mensbeeld gaat uit van de samenhang van mens, aarde en geestelijke wereld. De mens wordt herkend als een wezen dat één geheel vormt met haar niet-materiële, geestelijke dimensie. Ervaringen uit voorgaande, huidige en toekomstige levens vormen een unieke samenhang. De mensheid gaat een ontwikkeling. Ontwikkeling geldt ieder mens. Mensen met een ontwikkelingsstoornis zijn in dit opzicht niet anders dan anderen. Bij mensen met een zorgvraag is er sprake van een verstoorde verhouding tussen de individualiteit en het lichaam. Bepaalde processen, zoals denken, voelen en willen (gedrag) kunnen hierdoor sterk worden beïnvloed. Antroposofische zorg- en hulpverlening werkt praktisch door een verantwoorde omgeving, therapeutische ondersteuning en behandeling en door de bejegening, de innerlijke houding van de begeleider. De wil tot zelfontwikkeling van de begeleider geldt hierbij als voorwaarde voor de ontwikkeling van cliënten. Dit is vooral belangrijk in het werk met kinderen. (Pedagogische wet)

Deze gedachte geeft specifieke gezichtspunten voor zorgverlening en behandeling en heeft direct invloed op de grondhouding, waarin ieder mens als gelijkwaardig aan de ander wordt gerespecteerd en verantwoordelijk is voor het eigen leven. De draagkracht bepaalt de mate waarin deze verantwoordelijkheid alleen gedragen kan worden of dat er behoefte is aan ondersteuning door anderen.

Het ontstaan van antroposofische zorg en behandeling

Antroposofische zorg, hulpverlening en behandeling (hierna te noemen 'zorg') ontstond aan het begin van de 20^e eeuw toen Rudolf Steiner, (grondlegger van de antroposofie) door artsen bevraagd werd hoe de antroposofie de gezondheidszorg zou kunnen verrijken. Op vraag van drie initiatiefnemers gaf Steiner in 1924 in Zwitserland 12 voordrachten: "de Heilpedagogische cursus". (in het Nederlands verkrijgbaar onder de titel "Genezend opvoeden") en benadrukte dat juist de (verstandelijk en psychiatrisch) gehandicapte mens inzicht kan geven in de essentie van het menszijn en van menswaardigheid. Hij legde hiermee, in samenwerking met Ita Wegman, een Nederlandse arts, de grondslag voor antroposofische zorg voor mensen met een ontwikkelingsstoornis: de heilpedagogie en sociaaltherapie, die inmiddels is uitgegroeid tot een wereldwijde beweging in meer dan 50 landen. Steiner stierf in 1925. In de jaren daarna hebben diverse ervaringsdeskundigen, artsen en therapeuten belangrijke bijdragen geleverd waardoor de methode steeds actueel bleef. De methodiek vraagt om een bijzondere opleiding van de beroepsbeoefenaren en biedt hen de kans een innerlijke ontwikkelingsweg te gaan in de omgang met zorgvragers.

In Nederland bestaat de antroposofische zorg- en hulpverlening vanaf 1931. Wereldwijd zijn er in meer dan 50 landen 500 zorgvoorzieningen voor mensen met een zorgvraag: in Europa ±400.

De antroposofische zorg- en hulpverlening kent: instellingen voor mensen met een ontwikkelingsstoornis, dagbehandeling, dagbesteding, school en werkplaatsen,

klinieken voor (kinder)psychiatrie (verslavingszorg), (kinder)dagcentra, instellingen voor (kinder- en jeugd)psychiatrie, gezinsvervangende tehuizen, begeleid zelfstandige woonprojecten, poliklinieken, ambulante hulpverlening en zorgboerderijen.

Het Heilpedagogisch Verbond

In Nederland is de antroposofische zorg aangesloten bij het Heilpedagogisch Verbond (HPV), in 1967 opgericht op initiatief van Bernard Lievegoed, als antwoord op de maatschappelijke ontwikkelingen die toen tot de invoering van de AWBZ leidden. Het Heilpedagogisch Verbond beoogt onder meer eenheid en samenwerking in relatie tot de eisen van de samenleving in deze tijd. Tegenwoordig (2005) zijn 65 zorgvoorzieningen, ambulante centra en poliklinieken, in 25 stichtingen georganiseerd, bij het HPV aangesloten (ook in Suriname). Zij verlenen tezamen aan ± 2100 cliënten intramurale zorg, begeleiding en behandeling. Daarnaast zijn er jaarlijks enkele duizenden poliklinische cliënten.

De zorgvoorzieningen die bij het HPV aangesloten zijn leveren zorg, onderwijs, ondersteuning, begeleiding en behandeling op een zeer breed vlak en kennen verschillende vormen, zoals de 24-uurszorg (zowel op het niveau van de intramurale voorziening, als in GVT's en begeleid zelfstandig wonen), dagopvang, thuisbegeleiding, gezinsbegeleiding, poliklinische zorg, therapeutisch onderwijs (speciaal en voortgezet speciaal onderwijs) en (kunstzinnig ambachtelijke) werkplaatsen (bijv. muziekinstrumentenbouw, papierwerkplaats, drukkerij, hout-, en metaalwerkplaats, kaarsenmakerij, textielwerkplaats, weverij) en land- en tuinbouw.

Beroepsvereniging Azarias

Voor de beroepsgroep van therapeutisch begeleiders is in september 2002 Beroepsvereniging Azarias opgericht om de kwaliteit, herkenbaarheid en profilering van het beroep van de therapeutisch begeleider te verzorgen en verder te ontwikkelen en de beroepsbelangen van haar ledengroep te kunnen behartigen. Met de benaming "therapeutisch begeleider" worden zowel vrouwen als mannen aangesproken die werkzaam zijn in de zorg. Het is een verzamelnaam voor heilpedagoog, sociaaltherapeut, begeleiders in de ambulante hulpverlening, psychiatrie en heilpedagogisch onderwijs. De leden zoeken naar mogelijkheden om zichzelf en het beroep verder te ontwikkelen en baseren hun professionele handelen op de beroepscode. (zie bijlage)

Beroepsvereniging Azarias is lid van de Federatie Antroposofische Gezondheidszorg (FAG) en neemt deel aan het Overlegorgaan Beroepsverenigingen in Antroposofische Gezondheidszorg (OBAG). Zij is aangesloten bij de Medische Sectie van de Antroposofische Vereniging in Nederland (AVIN).

De naam Azarias komt uit het Bijbelse apocriefe boek Tobit. Tobias gaat onder begeleiding van metgezel Azarias op reis om de talenten zilver van zijn blinde vader Tobit op te halen bij een ver familielid. Onderweg vangt hij na aanmoediging van Azarias een grote vis, neemt na aanwijzingen van Azarias de organen als medicijn mee. Tobias kan hiermee een bezeten jonge vrouw genezen, waarmee hij trouwt. Met de gal geneest hij zijn blinde vader. Als de familie Azarias wil bedanken en belonen, blijkt deze aartsengel Rafael te zijn en verdwijnt.

Voorwaarden voor lidmaatschap van beroepsvereniging Azarias

- Diploma heilpedagoog / sociaaltherapeut / therapeutisch begeleider.
- Ondertekende verklaring van gedrag.
- Bereidheid tot verdere scholing en/of ontwikkeling.

Opname in het beroepsregister (in ontwikkeling)

Bij de beoordeling geldt bewijsmateriaal uit de volgende aandachtsgebieden:

- Methodiek, kennis en werkervaring
- Samenwerking met collega's, ondersteunende disciplines en intervisiegroep.
- Authentieke, individuele handelswijze, voortvloeiend uit de voor de antroposofische zorg kenmerkende grondhouding.

Om voor herregistratie in aanmerking te komen, moet jaarlijks een aantal punten behaald worden door het volgen van bijscholing en blijvende beroepsuitoefening. Speciaal hiervoor is een document in ontwikkeling die de selectiecriteria beschrijft voor opname, de regels t.a.v. herregistratie, de wijze waarop gekwalificeerde beroepsbeoefenaren herkenbaar zijn en de wijze waarop handhaving van selectiecriteria en regels gewaarborgd wordt.

Hoofdstuk 2 Het beroep therapeutisch begeleider

Definitie van het beroep therapeutisch begeleider

De therapeutisch begeleider is een erkende beroepsbeoefenaar die zorg, begeleiding, behandeling, werk of onderwijs op maat aanbiedt aan cliënten (zowel kinderen als volwassenen met ontwikkelingsstoornissen en psychiatrische problematiek) en hen ondersteunt bij het vinden van hun eigen ontwikkelingsweg en sociale integratie in de maatschappij vanuit antroposofische visie en daaruit ontwikkelde methoden.

De essentie van antroposofische zorg, begeleiding en behandeling

De antroposofische zorg is er voor iedereen. De gebruikers hoeven de achtergrond van de zorgverleners niet te delen, maar het is wel belangrijk te kunnen zien dat ziekte hoewel lastig ook een kans biedt tot ontwikkeling en een 'beter' mens te worden.

Antroposofische zorg, begeleiding en behandeling is gebaseerd op het antroposofische mensbeeld, zoals beschreven in hoofdstuk 1 bij 'Mensvisie, antroposofie.' Ieder mens wordt gezien in zijn unieke biografische context, waarin ontwikkeling centraal staat en het erom gaat levensdoelen en mogelijkheden in een zinvol perspectief te plaatsen, maar ook in een sociale context, waarin familie en vrienden medebepalend zijn.

In de antroposofische zorg staat de wederkerigheid centraal in het directe contact tussen cliënt en begeleider: zij bieden elkaar ontwikkelingsmogelijkheden. Daarbij spreken de begeleiders de cliënten aan op hun gezonde krachten. De waarneming speelt hierbij een belangrijke rol. De geheel eigen zorgmethodiek die hieruit ontwikkeld is, komt voort uit het antroposofisch mensbeeld en vraagt om een bijzondere scholing van de begeleiders.

Hierin wordt het stellen van de juiste vraag, waarneming, beeldvorming en diagnostische vaardigheden en therapeutische toepassingen geoefend en het oefenen van respect voor de ander en aandacht voor de kleine alledaagse dingen. Uiterlijke zorg vloeit voort uit innerlijke zorg. Dit vraagt van de begeleider een spirituele levenshouding en de bereidheid een innerlijke ontwikkelingsweg te gaan, waarin persoonlijke kwaliteiten worden geschoold, zoals interesse in het anderszijn, moed, objectief waarnemen, inleving, zelfreflectie en zelfkennis.

De kunst van de ontmoeting

De antroposofische zorg wordt wel 'de kunst van de ontmoeting' genoemd. In de begeleiding uit zich dat in het leven met de vraag van de cliënt, de manier van waarnemen, het creëren van een passende leefcultuur, waarin de omgang met elkaar verdiept wordt door culturele en kunstzinnige activiteiten en de omgevingskwaliteit verhoogd wordt door een organische vormgeving en het gebruik van natuurlijke kleuren en materialen en biologisch (dynamische) voeding. Een gestructureerd dag-, week- en jaarritme geeft cliënten houvast en helpt hen bij het vinden van hun ruimte- en tijdsoriëntatie. Er is een multidisciplinaire samenwerking tussen school of werkplaats, therapie, leefgroep- of thuisbegeleiding.

Er wordt gewerkt vanuit de wetmatigheden van de levensloop, die verschillende levensfasen kent. Ouders en andere familieleden worden, waar mogelijk, actief betrokken.

Bij volwassen cliënten wordt gewerkt vanuit gelijkwaardigheid tussen mensen. Dit uitgangspunt maakt een handicap relatief. Door cliënten uit te nodigen een bijdrage te leveren aan culturele activiteiten, mogelijkheden voor passend werk aan te bieden en door hen te ondersteunen in het sociale leven, kunnen zij zich gesterkt voelen in hun volwaardige identiteit.

In de antroposofische zorg wordt een handicap of stoornis gezien als een mogelijkheid tot groei. Het verzorgen en begeleiden van cliënten is meer dan alleen waken over hun fysieke en psychische welzijn; het gaat om het vinden van reële ontwikkelingsmogelijkheden, hoe moeilijk dat in de praktijk ook kan zijn in de leefgroep, het onderwijs of de werkplaats. Dankzij de verbreding van hun ervaringshorizon leren cliënten hun ontwikkeling ter hand te nemen.

De kracht van de gemeenschap

Het zijn niet alleen de cliënten die zich ontwikkelen, ook de begeleiders ontwikkelen zich, doordat zij dagelijks in een hecht sociaal netwerk met de cliënten werken en soms ook leven. Wanneer mensen verantwoording voor elkaar nemen vormen zij een gemeenschap, waarin individuele kwaliteiten worden gezocht en waarin iedereen ontwikkelingskansen krijgt. Dit uitgangspunt geeft vorm aan het sociale en culturele leven. De gemeenschapsgedachte is een integratiegedachte die een zinvol levensperspectief biedt en waarbinnen levensloopbegeleiding voor de betrokkenen vanzelfsprekendheid is.

Tussen ideaal en dagelijkse realiteit

De therapeutisch begeleider werkt binnen de zorg- en hulpverlening in het kader van de woon, leer (onderwijs en opleiding), werk en leefsituatie. Er is daarbij vaak sprake van een spanningsveld tussen de eigen idealen en wensen met de voorschriften en gebeurtenissen van de dagelijkse realiteit. Hierover met elkaar uitwisselen in intervisie bijeenkomsten en vergadermomenten, voorkomt escaleren en ziekte. Het beleven van werkdruk of spanningen kunnen tot beproevingen worden voor de eigen scholingsweg.

De grondhouding van de therapeutisch begeleider

De therapeutisch begeleider werkt vanuit de volgende uitgangspunten:

- Ieder mens heeft een unieke geestelijke individualiteit met opgaven en mogelijkheden, de kern van ieder mens is gezond.
- In de omgang met ziekte en stoornissen ligt een mogelijkheid tot zingeving en individuele ontwikkeling. Ieder mens kan ontwikkelingsstappen zetten. Sommigen hebben daarbij ondersteuning van anderen nodig.

- Werken aan de eigen ontwikkeling, heeft invloed op de ontwikkeling van de cliënt. Met name: respect voor alles wat leeft, het wezenlijke van het onwezenlijk onderscheiden, geduld, terughouding, nieuwsgierigheid en het besef van ieder mens te kunnen leren, zijn belangrijke ontwikkelingsdoelen waaraan gewerkt wordt.

De antroposofische zorgmethodiek

De antroposofische zorgmethodiek is specifiek ontwikkeld vanuit de antroposofische visie op zorg, wordt gebruikt bij het vormgeven van een plan voor begeleiding en behandeling en bestaat uit de volgende stappen:

- Het signaleren en formuleren van een juiste vraagstelling, de hulpvraag van de cliënt als uitgangspunt voor een weg van onderzoek. Hierbij is het leven met de vraag belangrijk.
- Het proces van waarneming. (onbevooroordeeld en objectief waarnemen van het gedrag van de cliënt naar lichaam, ziel en geest)
- Het proces van beeldvorming. (met de begeleiders en andere betrokkenen)
- Het proces van oordeelsvorming. (probleemanalyse)
- Het proces van het stellen van een diagnose. (m.m.v. een arts of psychiater)
- Het formuleren van doelen, inventariseren behandel- en therapie-mogelijkheden en het maken van een begeleidings- of behandelplan. (vanuit het ontwikkelings- en levensperspectief van de cliënt)
- Het proces van verzorgen, begeleiden of behandelen van de cliënt.
- Het evalueren en evt. bijstellen van het (uitgevoerde) plan.

Uitoefening van het beroep

Therapeutisch begeleiders zijn werkzaam als zelfstandigen, in de reguliere zorg of in een van de 65 verschillende zorgvoorzieningen die verbonden zijn aan het Heilpädagogisch Verbond (HPV) Nederland. Ook Vlaanderen (België) heeft enkele zorgvoorzieningen onder een eigen koepelorganisatie: de Michaëlisstichting. Ook in Suriname zijn twee voorzieningen, die bij het HPV zijn aangesloten. De huidige beroepsopleiding richt zich op het erkende diploma 'Sociaal Pedagogisch Werk uitstroom Gehandicaptenzorg' (niveau 3 en 4) of Sociaal Pedagogische Hulpverlening (niveau 5). Waarschijnlijk zullen in de toekomst meer privé-praktijken ingericht worden, die om registratie en inbedding in een beroepsvereniging vragen, om zodoende voor vergoeding in aanmerking te komen.

Plaats binnen de gezondheidszorg

De therapeutisch begeleider is werkzaam in verschillende settingen van de gezondheidszorg; in zorgverlening, onderwijs, wonen, opleiding en werk aan zowel kinderen als volwassenen met een zorgvraag. De therapeutisch begeleider werkt samen met andere disciplines.

Mogelijkheden en begrenzingen in de zorg

Er zijn in Nederland verschillende antroposofische zorgvoorzieningen die kinderen van 0 tot 18 jaar, volwassenen vanaf 21 jaar en ouderen vanaf 50 jaar zorg op maat aanbieden. Hun bereik is landelijk. Via verwijzende instanties krijgen cliënten een plek op de wachtlijst en een intakeprocedure, waarna afgestemde zorg, begeleiding of behandeling aangeboden wordt. Er zijn binnen de regio's onderlinge samenwerkingsafspraken tussen reguliere en antroposofische zorgvoorzieningen om de wachtlijsten weg te werken.

Doelgroepen en indicatiestelling

Er is een aanbod voor cliënten in alle leeftijden:

- met chronisch psychiatrische problematiek en licht, verstandelijke handicap (IQ 60 - 85), dan wel functionerend op zwakbegaafd niveau.
- met een lichte, matige tot ernstige verstandelijke handicap, aangeboren of vroeg verworven ontwikkelingsstoornissen, een specialistisch (kinder- of jeugd) psychiatrisch behandelprogramma behoevend in 3 milieus; leefgroep, school/werk en thuis.
- met een verstandelijke handicap, waarbij sprake is van psychische, gedrags- of ontwikkelingsproblemen, die hiervan aanzienlijke lijdenslast dan wel belemmering in het dagelijkse leven ondervinden.
- met meervoudige complexe handicaps.
- met ernstige gedragsproblematiek of verslavingsproblematiek.
- die acute psychiatrische zorgvragen (crisisaanmelding, crisisopname met behandeling, separatie of afzonderingsmogelijkheid, spoedopname, IBS).

Hoofdstuk 3 Overzicht kerntaken therapeutisch begeleider¹

De kerntaken van de therapeutisch begeleider bestaan uit Cliëntgebonden, organisatiegebonden en professiegebonden taken. Zij worden hierna uitgewerkt.

Cliëntgebonden taken:

1. Inventariseren van de woon- en leefsituatie en verhelfen van de vraag

De therapeutisch begeleider brengt samen met de cliënt, het cliëntsysteem en met andere beroepskrachten de cliënt en diens functioneren in zijn woon- en leefsituatie in kaart en verheldert de vragen, ambities, kwaliteiten, interesses en mogelijkheden van de cliënt. Het in kaart brengen van de behoeften van de cliënt is een permanente activiteit. Het is aan de therapeutisch begeleider om de cliënt te helpen duidelijk te krijgen wat hij wil en welke keuzes hij wil maken aan de hand van de heilpedagogische methodiek en sociaaltherapeutische onderzoeksmethoden.

2. Opstellen van een begeleidingsplan voor en met de cliënt

De therapeutisch begeleider maakt een begeleidingsplan of ondersteunt, indien mogelijk, de cliënt bij het zo zelfstandig mogelijk invulling geven aan het plan. Dit begeleidingsplan sluit aan op de behoeften en de vraag van de cliënt. In het plan worden de doelstellingen, activiteiten en evaluatiemomenten opgenomen en wordt de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de cliënt zoveel mogelijk nagestreefd.

3. Ondersteunen en stimuleren van de cliënt

Bij het realiseren van de doelstellingen uit het begeleidingsplan, gaat het om:

a. persoonlijke verzorging en het uitoefenen van verpleegtechnische handelingen

De therapeutisch begeleider ondersteunt en stimuleert de cliënt bij de persoonlijke verzorging, opname vocht en voeding, uitscheiding, mobiliteit en slaap/waakritme volgens de afspraken in het begeleidingsplan. Daarnaast worden waar nodig, zowel

¹ Dit hoofdstuk is gebaseerd op de NIZW publicatie 'Competentieprofiel beroepsbeoefenaren primair proces gehandicaptenzorg', landelijk competentieprofiel beroepskrachten primair proces gehandicaptenzorg, Utrecht 2005.

verpleegkundige handelingen uitgevoerd, als voorbehouden en risicovolle handelingen binnen de bevoegdheden en wettelijke kaders. Tijdens het werk wordt de gezondheidstoestand van de cliënt in de gaten gehouden en wordt er rekening gehouden met stoornissen, beperkingen en handicaps. De ondersteuning staat in het teken van het stimuleren en vergroten van de zelfredzaamheid van de cliënt en houdt rekening met diens mogelijkheden en de draagkracht.

b. wonen en huishouden

De therapeutisch begeleider ondersteunt de cliënt bij activiteiten die te maken hebben met wonen en huishouden. De werkzaamheden kunnen betrekking hebben op de organisatie van het huishouden, lichte schoonmaak werkzaamheden, maaltijden, beddengoed, kleding, textiel en boodschappen, mobiliteitsvraagstukken, financiële en administratieve werkzaamheden. De ondersteuning is gericht op het stimuleren zodat de cliënt zoveel mogelijk zelf bijdraagt aan het creëren van een optimaal woon- en leefklimaat.

c. onderwijs, dagbesteding of werk

De therapeutisch begeleider onderzoekt samen met de cliënt wat voor hem passend onderwijs, arbeidsgerichte activiteiten, educatie/vorming of werk zou kunnen zijn. Hierbij wordt de cliënt gestimuleerd bij het ontdekken van eigen mogelijkheden en het nemen van eigen initiatieven. Samen met de cliënt worden deze behoeften gerealiseerd door bijvoorbeeld begeleiding naar een eigen werkplek. Hierbij staat het vergroten van de zelfredzaamheid en zelfstandigheid van de cliënt en een zinvol bestaan in de maatschappij voorop. In samenspraak met de cliënt zorg je voor afzet van de gemaakte producten.

d. sociale omgeving en leggen en onderhouden van contacten

De therapeutisch begeleider motiveert en activeert de cliënt om zelf contacten te leggen en te onderhouden om zo zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie te vergroten, voert gesprekken met relaties en sociale omgeving van de cliënt, houdt ze op de hoogte van de ontwikkelingen van de cliënt, betreft ze bij beslissingen en stimuleert tot het leveren van een bijdrage aan zijn ontwikkeling.

e. sociaal culturele activiteiten

De therapeutisch begeleider draagt zorg voor en geeft ondersteuning aan sociaal-culturele activiteiten waarin de cliënt door zijn deelname het ritme in tijd en seizoenen kan meebelevén. Daarnaast stelt de therapeutisch begeleider in overleg met de cliënt (waar nodig) een activiteitenplan op. De therapeutisch begeleider begeleidt groepen en ondersteunt en motiveert de cliënt bij het doen van een individuele- of groepsactiviteit in de vrije tijd. Het vergroten van de zelfstandigheid en de optimale ontwikkeling van de mogelijkheden van de cliënt staan hierin voorop. De activiteiten zijn gericht op het bieden van dagstructurering en kunnen betrekking hebben op religieuze vieringen, jaarfeesten of vrijetijdsbesteding.

4. Evalueren en bijstellen van het begeleidings- of behandelingsplan

De therapeutisch begeleider toetst de ontwikkeling van cliënten aan de doelstellingen van het begeleidings- of behandelingsplan en evalueert dit met betrokkenen, draagt zorg voor een adequate verslaglegging van de observaties van de cliënt en wijzigt het plan, als daar aanleiding voor is, in overleg met cliënt en collega's.

5. Ondersteunen en stimuleren van de cliënt bij het voeren van de regie over zijn leven en zonodig de regie overnemen. De therapeutisch begeleider ondersteunt en stimuleert de cliënt zoveel mogelijk zelfstandig de regie over zijn leven te voeren. In sommige situaties, m.n. bij complexere problematiek waarbij de cliënt zelf of het systeem (tijdelijk) niet (meer) in staat is om de regie te voeren, zal de therapeutisch

begeleider de regie geheel of gedeeltelijk over nemen. Uitgangspunt is de regie zoveel mogelijk bij de cliënt of zijn systeem te laten.

De therapeutisch begeleider vormt het centrale aanspreekpunt voor de cliënt, voor collega's en derden die bijdragen aan de zorg-, hulp- of dienstverlening aan de cliënt. Uitgangspunt bij alle activiteiten en beslissingen is het vergroten van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid van de cliënt. Deze taak is veel meer gericht op het voorwaarden scheppen ('zorgen dat') dan het feitelijk uitvoeren ('zorgen voor').

Organisatiegebonden taken:

6. Samenwerken intern en extern

De therapeutisch begeleider werkt zowel binnen als buiten de organisatie samen met anderen, voert overlegmomenten met collega's en andere disciplines, staat open voor feedback en geeft feedback.

7. Meedenken en werken aan verbetering van het hulpverleningsaanbod

De therapeutisch begeleider geeft een zodanige invulling aan de uitvoerende taken, dat kwaliteit gewaarborgd wordt, neemt deel aan beleidsadviserende werkzaamheden door zitting te nemen in werkgroepen en mee te denken over ontwikkelingen, kansen en bedreigingen voor de uitvoering van het werk.

8. Bijdragen aan de organisatie en beheer van de afdeling of organisatie-eenheid

De therapeutisch begeleider is werkzaam op een afdeling of unit en levert als functionaris in een organisatie een bijdrage aan de organisatie van de afdeling, levert bijvoorbeeld een bijdrage aan het beheer van voorraden en middelen en de administratie van het werk. Daarnaast is de therapeutisch begeleider betrokken bij het ontwikkelen van beleid van de afdeling. Dit kan variëren tot het signaleren van knelpunten in de organisatie van de zorg tot het bijdragen aan het ontwikkelen van nieuw beleid.

Professiegebonden taken:

9. Bijhouden van de eigen deskundigheid en ontwikkeling van het beroep.

De therapeutisch begeleider houdt de eigen deskundigheid op peil en levert een bijdrage aan de ontwikkeling van het beroep en aan de plaatsbepaling van het vak. De therapeutisch begeleider neemt kennis van relevante wet- en regelgeving, nieuwe voorzieningen en methodieken die van belang zijn voor adequaat uitoefenen van het beroep. De verkregen informatie wordt gedeeld met collega's. De therapeutisch begeleider beoordeelt in hoeverre de nieuwe ontwikkelingen voor de eigen functie interessant zijn. Relevante vernieuwingen worden toegepast in het werk. Om op de hoogte te blijven van nieuwe ontwikkelingen en zichzelf te ontwikkelen in het werk wordt deel genomen aan cursussen en congressen en worden relevante vakbladen gelezen. Kennis en ervaring worden uitgewisseld met collega's. Opgedane kennis en ervaring worden toegepast in het werk. In gesprekken met ouders of andere professionals toont de therapeutisch begeleider deskundigheid ten aanzien van de ontwikkeling van de cliënt.

Hoofdstuk 4 Competenties

Wat zijn competenties?²

Onder competenties wordt verstaan het geheel aan kennis, inzicht, vaardigheden, attitudes en persoonlijke eigenschappen waarmee adequate resultaten kunnen worden behaald in een beroepscontext. Competenties verwijzen naar individuele vermogens. Ze moeten binnen een bepaalde context, die bepaalt wat adequaat is, worden gezien. Door de wederzijdse beïnvloeding van persoon en context kunnen belemmeringen in de omgeving iemand verhinderen om zijn competenties te tonen.

Vakbekwaamheid

De vakbekwaamheid van de therapeutisch begeleider uit zich in competenties: gedrag dat effectief is voor het beroepsmatig functioneren. Onderstaande competenties zijn gebaseerd op deelkwalificaties van SPW 4, op het Internationale "Handboek voor opleidingen in heilpedagogie en sociaaltherapie" en op het landelijke competentieprofiel beroepskrachten gehandicaptenzorg.

Competentiegebieden met competenties

Competentiegebied A Vraag verhelderen, aansluiten bij de behoefte van de cliënt

A1 De therapeutisch begeleider is in staat via verdieping en analyse volgens de antroposofische zorgmethodiek de werkelijke behoefte van de cliënt duidelijk te krijgen zodat de ondersteuning daarbij aansluit.

A2 De therapeutisch begeleider is in staat om het gedrag, gezondheidssituatie en ontwikkeling van de cliënt te observeren volgens de antroposofische zorgmethodiek en veranderingen te signaleren waardoor zij het therapeutisch behandel- of begeleidingsplan kan opstellen en steeds kan aanpassen aan de behoefte van de cliënt.

Competentiegebied B Communiceren en contact

B1 De therapeutisch begeleider is in staat een vertrouwensband met de cliënt op te bouwen, waarbij rekening gehouden wordt met de eigenheid van de cliënt, zodat de cliënt zich veilig en op zijn gemak voelt.

B2 De therapeutisch begeleider is in staat een netwerk op te bouwen en samen te werken waardoor de cliënt minder afhankelijk wordt van het professionele circuit.

B3 De therapeutisch begeleider is in staat om diverse methoden en technieken van communicatie flexibel in te zetten en op verschillende niveaus te communiceren in de dialoog met de cliënt, waardoor ook bij bemoeilijkte communicatiemogelijkheden de cliënt zijn behoefte weet te verduidelijken en aangesloten wordt bij niveau en beleving van de cliënt.

B4 De therapeutisch begeleider is in staat zich helder schriftelijk uit te drukken waardoor de boodschap helder en controleerbaar is voor anderen.

Competentiegebied C Gestructureerd en methodisch werken

C1 De therapeutisch begeleider is in staat methodisch te werken (volgens de antroposofische zorgmethodiek) waardoor de werkwijze betrouwbaar is en het begeleidingsplan goed onderbouwd en consistent is.

² Ontleend aan de NIZW publicatie 'Competentieprofiel beroepsbeoefenaren primair proces gehandicaptenzorg', landelijk competentieprofiel beroepskrachten primair proces gehandicaptenzorg, Utrecht 2005.

De therapeutisch begeleider gaat onderzoekend om met therapeutische grondbeginselen, zoals de pedagogische wet en aandacht voor de kleine dingen.

C2 De therapeutisch begeleider is in staat om prioriteiten te stellen en eerst activiteiten op zich te nemen die het meest urgent zijn.

Competentiegebied D Omgaan met grenzen

D1 De therapeutisch begeleider is in staat eigen grenzen te bepalen en ernaar te handelen zodat de cliënt weet waar hij aan toe is.

D2 De therapeutisch begeleider kent de grenzen van de eigen bekwaamheid en verantwoordelijkheid zodat de kwaliteit van de hulpverlening verantwoord is.

D3 De therapeutisch begeleider is in staat beslissingen te nemen in geval van conflicterende meningen waardoor kwesties opgelost worden.

D4 De therapeutisch begeleider is in staat om met belangstelling en interesse te luisteren en zichzelf authentiek in te zetten, zonder door te schieten in overbetrokkenheid, waardoor de cliënt zich gehoord voelt en de ruimte ervaart om zijn verhaal kwijt te kunnen.

D5 De therapeutisch begeleider is in staat op respectvolle en heldere wijze op te treden bij onverwachte, lastige of crisissituaties, zodat de cliënt leert van de gebeurtenis en zijn omgeving geen gevaar loopt.

D6 De therapeutisch begeleider is in staat om in de omgang met de zorgvrager specifieke wet- en regelgeving in het dagelijks werk (BOPZ, BIG, ARBO, WGBO, WBP, klachtrecht, medezeggenschap, bewindvoering) toe te passen waardoor geen onrechtmatige handelingen worden verricht.

Competentiegebied E Ondersteunen van de cliënt

E1 De therapeutisch begeleider is in staat op flexibele wijze situationeel te begeleiden, zodat de cliënt op een passende manier wordt geholpen en zich zo zelfstandig mogelijk kan ontwikkelen.

E2 De therapeutisch begeleider is in staat randvoorwaarden te scheppen zodat de cliënt een optimale woon- en leefsituatie heeft. Met name verzorgt zijde verblijfsruimte (samen met de cliënt in overeenstemming met de antroposofische visie, lettend op kleur, materiaal en vormgeving; geeft het dagverloop ritmisch, met afwisseling van inspanning en ontspanning, activiteit en rust. De therapeutisch begeleider volgt bewust het jaarritme en vertaalt deze in activiteiten als jaarfeesten vieren, een jaartafel inrichten, zondagsvieringen, spreuken rond overgangsmomenten, verhalen, life muziek en liederen zingen.

E3 De therapeutisch begeleider is in staat de cliënt te ondersteunen op verschillende leefgebieden zoals huishouden, persoonlijke verzorging, realiseren van werk, mobiliteit, scholing en vrijetijdsbesteding.

E4 De therapeutisch begeleider is in staat verpleegtechnische handelingen zo nauwgezet en secuur mogelijk uit te voeren, waardoor de kans op letsel bij cliënten zoveel mogelijk beperkt wordt.

Competentiegebied F Ontwikkelingsgericht ondersteunen

F1 De therapeutisch begeleider is in staat de cliënt te motiveren en te stimuleren, zodat de cliënt zo zelfstandig mogelijk leeft, naar draagkracht eigen verantwoordelijkheid krijgt en zich zo optimaal als mogelijk kan ontwikkelen.

F2 De therapeutisch begeleider is in staat talenten van de cliënt te ontdekken, stimuleren en te ondersteunen op planmatige en systematische wijze met behulp van waarnemingen met betrekking tot aspecten van lichaam, ziel en geest.

F3 De therapeutisch begeleider is in staat het proces gaande houden, ook al vormen zich soms grote obstakels en zijn de resultaten teleurstellend, waardoor de cliënt kan blijven rekenen op ondersteuning in moeilijke tijden.

Competentiegebied G Regie en coördinatie

G1 De therapeutisch begeleider is in staat samen te werken en af te stemmen met collega's en personen binnen en buiten de organisatie waardoor de cliënt optimale hulpverlening krijgt.

G2 De therapeutisch begeleider is in staat om in dialoog met de cliënt de regie te voeren waardoor de cliënt een samenhangend aanbod krijgt uit verschillende therapeutische disciplines.

G3 De therapeutisch begeleider is in staat om initiatief te tonen en te denken in mogelijkheden, waardoor kansen worden gezien en benut.

Competentiegebied H Werken in een professionele organisatie

H1 De therapeutisch begeleider is in staat om mee te werken aan de kwaliteitsverbetering van de organisatie en geeft actief uitvoering aan het beleid van de organisatie.

De therapeutisch begeleider integreert activiteiten in de sociale samenhang van de organisatie, neemt deel en draagt bij aan de eigen (religieuze) cultuur van de organisatie.

H2 De therapeutisch begeleider is in staat te reflecteren op het eigen handelen en actief op zoek te gaan naar informatie waardoor een bijdrage geleverd kan worden aan de eigen ontwikkeling en deskundigheid op zowel vaktechnische als antroposofische inhoud.

Competentiegebied I Verzorgen van de eigen professionaliteit

I1 De therapeutisch begeleider is in staat kennis en vaardigheden op peil te houden door het bijhouden van vakliteratuur, het volgen van bijscholing en trainingen, zowel op heilpedagogisch / sociaaltherapeutisch gebied als op het gebied van de reguliere beroepsuitoefening.

I2 De therapeutisch begeleider gaat bewust om met het beroepsprofiel.

I3 De therapeutisch begeleider werkt aan de kwaliteitseisen van het beroep.

I4 De therapeutisch begeleider kan omgaan met de economische, juridische en gezondheidspolitieke randvoorwaarden van het beroep.

Hoofdstuk 5 Opleiding en ontwikkeling

Informatie over bestaande opleidingen

De beroepsopleiding voor de therapeutisch begeleider is gebaseerd op het erkende diploma 'Sociaal Pedagogisch Werk uitstroom Gehandicaptenzorg' of Sociaal Pedagogische Hulpverlening. De opleiding tot therapeutische begeleider kan langs verschillende wegen behaald worden: via het volgen van een antroposofische opleiding SPW, SPH of een reguliere relevante beroepsopleiding in zorg of welzijn aangevuld met een applicatieopleiding tot therapeutische begeleider.

Er zijn ongeveer 50 opleidingsplaatsen voor heilpedagogie en sociaaltherapie over de hele wereld. Zij vinden hun basis in de Medische Sectie van de Vrije Hogeschool voor Geesteswetenschap aan het Goetheanum in Dornach te Zwitserland. Ondanks dat ieder land zijn eigen verfijningen heeft, wordt er ook voortdurend samengewerkt aan een netwerk om tot een gezamenlijke identiteit te komen.

Het 'Handboek voor opleidingen in heilpedagogie en sociaaltherapie' (2001) is een resultaat van internationale samenwerking. Zij biedt de handvatten en criteria voor de inrichting van opleidingen in verschillende landen. De opleiding wil de deelnemers interesseren, inspireren en kennis en vaardigheden bijbrengen. Zij integreert inhoudelijke scholing en vorming met praktijkervaring.

Opleidingsplaatsen in Nederland die opleiden tot therapeutisch begeleider

Heilpedagogisch Verbond Applicatieopleiding, doorstroom SPW4 (BBL 1½ jaar)
Voortgezette Opleiding (2 jaar) hpv@heilpedagogie.nl
Utrechtseweg 62, Postbus 560, 3700 AN Zeist, T 030 69 45 540

Raphaëlstichting SPW 3, (BBL 3 jaar) info@scorlewald.nl
Valkenlaan 14, 1871 AV Schoorl, 072 509 94 44

Michaelshoeve-Overkempe SPW 3, (BBL 3 jaar) secretariaat@mhok.nl
M. Zutphensestraat 175, 6971 JR Brummen, T 0575 56 86 00

Bronlaak SPW 3, (BBL 3 jaar) info@bronlaak.nl
Gemertseweg 36, 5841 CE Oploo, T 0485 38 81 1

Camphill Orion SPW 3, (BBL 3 jaar) info@orioncamphill.nl
Boy Edgarstraat 208, 3069 ZA Rotterdam, T 010 2898585

Bij- en nascholing

Het beroep van de therapeutisch begeleider vraagt om nascholing en verdere ontwikkeling van kennis en vaardigheden, omdat de begeleider zelf instrument is.

Uit het landelijke aanbod:

- Het Heilpedagogisch Verbond: Herfstconferentie 1x per 2 jaar, themadagen 2 per jaar; Symposia, bij en nascholing.
- Medische Sectie: jaarlijks een conferentie rond een thema, medische cursussen.
- Beroepsvereniging Azarias: themabijeenkomst, cultuurnetwerk, werkconferentie
- Tijdschriften: de Verbinding, Tijdschrift voor antroposofische geneeskunde.
- Vakliteratuur: er verschijnen jaarlijks nieuwe uitgaven in binnen- en buitenland.
- Supervisie en intervisiegroepen.
- Bij- en nascholing vanuit diverse zorginstellingen zelf.

Uit het internationale aanbod:

- Internationale Conferentie voor Heilpedagogie en sociaaltherapie in Dornach waar zo'n 700 begeleiders bijeenkomen uit 50 landen; tweejaarlijks.
- Tijdschrift: Seelenpflege in Heilpädagogik und Sozialtherapie.

Interessante websites

www.azarias.nl	Beroepsvereniging Azarias
www.heilpedagogie.nl	Heilpedagogisch Verbond; antroposofische zorginstellingen
www.antropozorg.nl	Federatie Antroposofische Gezondheidszorg
www.antroposofie.nl	Antroposofische Vereniging in Nederland
www.antroposana.nl	Landelijke patiëntenvereniging antr. GezondheidsZorg
www.eccenet.com	European Co-operation in Curative Education / Social Therapy
www.zorgboeren.nl	Nederlandse zorgboerderijen
www.khsdornach.org	Konferenz für Heilpädagogik und Sozialtherapie Dornach
www.antrovista.com	Gids voor antroposofisch Nederland
www.abc-antroposofie.nl	ABC boekenservice, webwinkel
www.gezichtspunten.nl	brochures van Centrum Sociale Gezondheidszorg
www.hsleiden.nl/sph	SPH met antroposofische variant
www.hetkleinekind.nl	Stichting Rudolf Steiner Pedagogie voor het kleine kind / Worldwide initiative for early childhood care
www.biografiek.nl	Instituut voor biografiek

Toekomstige ontwikkelingen

De therapeutisch begeleider zal zijn beroep ontwikkelen op basis van de ontwikkelingen in de zorg, bijvoorbeeld op het gebied van de zeggenschap van cliënten en hun ouders, de positie van mensen met een verstandelijke handicap in de samenleving, wonen en werken betreffend, de ontwikkeling van andere zorgvormen en de beoogde marktwerking in de zorg. Zij zullen zich daartoe een verhouding moeten vinden en hun mening hierover laten horen.

Verklarende woordenlijst

AVIN	Antroposofische Vereniging in Nederland
HPV	Heilpedagogisch Verbond
AWBZ	Algemene Wet op de Bijzondere Ziektekosten
BBL	Beroeps Begeleidende Leerweg
BOPZ	Wet Bijzondere Opnemingen Psychiatrische Ziekenhuizen
FAG	Federatie voor Antroposofische Gezondheidszorg
OBAG	Overlegorgaan Beroepsverenigingen Antroposofische Gezondheidszorg
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
VGZ	Verstandelijk Gehandicaptenzorg
GVT	Gezins Vervangend Tehuis
MBO	Middelbaar Beroepsonderwijs
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
SPW	Sociaal Pedagogisch Werk
SPH	Sociaal Pedagogische Hulpverlening

Bronvermelding

- Internationaal Handboek voor opleidingen in heilpedagogie en sociaaltherapie (2001)
- CBO/OKAB notitie raamwerk Beroepsprofiel.
- NIZW publicatie 'Competentieprofiel beroepsbeoefenaren primair proces gehandicaptenzorg, landelijk competentieprofiel beroepskrachten primair proces gehandicaptenzorg, Utrecht 2005.
- NIVEL: Kwaliteitsbeleid Beroepsorganisaties Alternatieve genees-/behandelwijzen in 2000
- Commissie Kwalificatiestructuur 'Gekwalificeerd voor de toekomst' (1996); kwalificatiestructuur en eindtermen voor verpleging en verzorging, Ministeries OCW VWS.

Beroepscode

De beroepscode is een leidraad voor het beroepsmatig handelen, maar kan ook informatie bieden over wat er van een professionele therapeutisch begeleider mag worden verwacht. De beroepscode omvat ethische afspraken waar de beroepsgroep zich aan houdt. Tot deze beroepsgroep behoren heilpedagogen, sociaaltherapeuten, sph-ers en spw-ers met applicatiediploma, ambulante begeleiders, en andere hulpverleners werkzaam binnen antroposofische zorginstellingen.

In een veranderende samenleving waarin steeds nieuwe eisen gesteld worden aan begeleiders en de problematiek van cliënten steeds complexer wordt, is het belangrijk dat de beroepscode ook de functie heeft op te roepen tot discussie over het beroep en de ethische aspecten daarvan.

Beroepsethiek staat voor bezinning over de moraal van het professioneel handelen.

In de antroposofische zorg- en hulpverlening, waar de ontmoeting tussen mensen centraal staat, kan men niet om moraliteit heen. Therapeutisch begeleiders moeten naar elkaar en naar anderen daarom een eenduidige uitstraling uitstralen. Een code kan daar aan bijdragen. De code is een leidraad voor het beroepsmatig handelen, maar kan ook informatie geven over wat er van een therapeutisch begeleider verwacht wordt.

Het professionele handelen kan worden getoetst aan de hand van deze code.

Begeleiding van en hulpverlening aan of ten behoeve van cliënten. Als professional:

- beoefen ik mijn beroep conform de beroepscode.
- verleen ik hulp op basis van gelijkwaardigheid en respect.
- heb ik inzicht in mijn (on)mogelijkheden en kan daar mee omgaan.
- neem ik verantwoordelijkheid voor mijn professionele handelen en ben in staat daarover verantwoording af te leggen.
- weet ik waarom ik mijn werk doe en zorg ervoor mijn motivatie te behouden.

Opstelling naar de cliënt. Als professional:

- stel ik het recht van zelfbeschikking centraal en kom op voor zijn rechten.
- verplicht ik mij tot geheimhouding van gegevens van de cliënt naar buiten toe en houd ik mij aan de geldende wettelijke regelgeving. (persoonsregistratie)
- onderneem ik geen poging tot seksuele toenadering en ga niet in op toenadering van een cliënt.
- benader ik een cliënt niet agressief.
- heb ik respect voor normen en waarden van anderen.

Het werken binnen en vanuit een zorginstelling of hulpverleningsorganisatie. Als professional:

- spreek ik mijn collega's aan wanneer zij zich niet aan de code houden.
- draag ik bij aan de ontwikkeling van het beleid binnen de organisatie.
- staat samenwerking en onderhandeling met collega's in dienst van de cliënt en zijn begeleiding of behandeling.
- steun ik collega's in overeenstemming met de beroepscode.
- draag ik zorg voor optimale condities om samenwerking en onderhandeling met collega's mogelijk te maken.

Het werken aan professionalisering. Als professional:

- laat ik mij positief uit over onze beroepsgroep en het beroep dat ik uitoefen.
- volg ik de maatschappelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op mijn beroep.
- verplicht ik mij om een deel van mijn tijd te besteden aan (bij en na)scholing en eigen ontwikkeling.
- ondersteun ik en participeer ik in activiteiten die voorwaarden scheppen voor de beroepsuitvoering.
- zet ik mij in voor arbeidsvoorwaarden die bijdragen aan een optimale beroepsuitoefening.

(Vastgesteld op de ledenvergadering van 21 juni 2005)